

Landskap: Småland Upptecknat av: Kjell Fagerström
 Härad: Södra Möre Adress: Agaregatan 7B, Lund
 Socken: Visselkäda Berättat av: Carl Oskar Fagerström
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1879 i Visselkäda, Kalmars län

Uppteckningen rör Sedee och bruk, för-
knippade med julen.

Förklaringar med förkortningar	1.
julbrev	1-5
juldricka.	5-7
julgransen (julgranspynt)	7-16.
julgrin	10-11.
julkortet	16-20.
julbarnen	21.
Storgädd	21-22
julkalenders utdelning	22-23
Tejter av julen	24-26.

Jul 1st	26 - 38
Jul 2nd	33 - 34
De 1st	34 - 35
May 1st	35 - 36
Jul 1st	36 - 38

ACC. N:R. 5819

Landskap: Småland Upptecknat av: Kjell Lagerström
 Härad: Södra Måne Adress: Ågardsgatan 7 B, Lund
 Socken: Vissefråda Berättat av: Carl Oscar Lagerström
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1879 i Vissefråda, Kalmars län

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Förberedelserna för jul-
firandet började i regel fjorton dagar
före jul. Då syltade man lagade
korv och fläsk. En stående rätt
på juldagen, julaftonen, var lut-
fisker. Den "lutfisken" i hemmet
och "las i blöt" i god tid. Till
julaftonsmåltiden lade vi också
"vitte gröten" (slaggrönsgröt).

Men heller ingen jul-
tan julbröd. Det var därför tra-
dition att det skulle vara fä-
digbrödet till jul, så att man ha-
de god om såd till hands för bek-

Julmat.
(Förberedelser)

Julbröd

ACC. N:R. 5819

Landskap: Småland Upptecknat av: N. J. Lagerström
 Härad: Södra Möre Adress: Ågardsgatan 7 B, Lund
 Socken: Vissefjärda Berättat av: Carl Oscar Lagerström
 Uppteckningsår: 1899 Född år 1879 i Vissefjärda, Kils kommun.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ningen. Man köpte med o. k. slavar,
 också också gingo under namn av
 pleijel. Vid rengöringen av säden koka-
 de man den från ena gaveln på
 löggen till den andra medelst en
 liten handskyffel.

Julbrödet bestod huvud-
 sakligen av råg och något vete, som
 inköptes. Under andra tiden på
 året var brödet blandat med
 korn. Till julbrödet satte man
 så också till o. k. vete, en produkt
 efter byggningen av juldriickat, och
 kummur. Färisbrödet utgjordes ku-

5819

ACC. N:R.

Landskap: Småland
 Härad: Södra Måne
 Socken: Värseffjärda
 Uppteckningsår: 1939

Upptecknat av: Kjell Engeström
 Adress: Skandegatan 7B, Lund
 Berättat av: Carl Olof Engeström
 Född år 1879 i Värseffjärda, Kalmars län.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

erdsakligen av s. k. limpor. Man
 barade så mycket, att det räck-
 te över väpfudagen. Limporna för-
 varades i säck på vinden.

Väpfudagen skulle dju-
 ren ha sin bit av brödet för
 att få vara trygg under året. Brö-
 det ansågs nämligen hälsobringan-
 de. En brödbit "las" på en skä-
 bräda och så gav man korna
 sin brödbit. Även i onöliga
 fall, t. ex när en ko var sjuk,
 och ingen kunde mjölka henne,
 gav man henne en bit bröd

Väpfudagen
 gavs en full
 det till djuren.

ACC. N:R. 5819

Landskap: Småland Upptecknat av: Kjell Egeusström
 Härad: Lönna län Adress: Söndagsgatan 7 D, Lund
 Socken: Vissefjärda Berättat av: Carl Oscar Egeusström
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1879 i Vissefjärda, Kalmar län

4.
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

Var gång, man skulle mjölka henne,
 men bakade även vete-
 bröd, pepparkaksbollar, irka skuro
 ut i degen medelat färm, som
 man mestadels tillverkat av pap-
 per; o. s. v.

Att inte föglarna va-
 ro de s. k. julhögar. Dessa be-
 stodo av en ^{stör}grö (limpa) i botten ut-
 sedan mindre ut mindre i form av en
 pyramid. Runt omkring ligo så jul-
 kantar och julgubbar o. s. v. På en
 särskild bord inne i rummet fingo
 barnen ha sina julhögar, ty de var

julhögar

5819

ACC. N:R.

Landskap: Småland
 Härad: Löda Möre
 Socken: Vissefjäder
 Uppteckningsår: 1939

Upptecknat av: Yllie Egerström
 Adress: Ågärdsgatan 70, Lund
 Berättat av: Emil Oscar Egerström
 Född år 1879 i Vissefjäder, Kalmars län

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

närmast avsedda för dem.
 Dessa julköper "topps till" när jul-
 kalaset ägde rum och ansågs som
 det förmåsta av hela julbruket.
 Huruvida i förestånd hade man plan-
 erat alla slags julbröd i form
 av gubbar, gummar, katter, och
 hjortar för att dessa skulle sy-
 nas. De betraktades nästan som
 en förmögenhet. Dessa julbröd såldes
 inte upp förrän på julaftonen.

Till julen höjde också
 juldrickat. Det bezygdes i hemmet för
 sorters dricka och lagades på flaska

indrivet

5819

ACC. N:R.

Landskap:

Småland
Löddeby Möre

Upptecknat av:

Herr Fagerström

Härad:

Vissefjäder

Adress:

Ågärdsgatan 7B, Lund

Socken:

Berättat av:

Carl Oskar Fagerström

Uppteckningsår:

1939

Född år

1879, Vissefjäder, Kungälv
länLUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Malten tillagades av korn och nå-
got råg, vilket ristnärmsda Rådes-
slag åstadkom en sötare smak.
Men använde sig däremot inte av
kumle, för utdrickandet av av-
gåt väsk smak. Juldricket till-
des i god tid före jul ^{vid pass} för
från Lagan, på s. k. clackuns
och flaskor. Dess antal kunde
uppgå ända till femtio stycken.
I dykars hus förvarade man även
bedes beärvin. Juldricket togs
fram julnatten och f.ö. vid höj-
tidliga tillfällen.

Skriv endast på denna sida!

5819

ACC. N:R.

Landskap: Småland

Härad: Tödes län

Socken: Vissefräda

Uppteckningsår: 1939

Upptecknat av: Hjeru Egerström

Adress: Hjeru Egerströms 73, Lund

Berättat av: Carl Oscar Egerström

Född år 1879 i Vissefräda Kalmar län

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Julgranen

Julgranen Löggsice-
gel av familjefadern. Den första
granen såg jag som barn i min
hem, säger min fader. De, som
kände gata om såg plägnade och
sälja granar till dem, som jät-
ta var i avsaknad av sådan
tycker önskade givetvis ha
gran. Inger jul nämligen utan
julgran. Granen skulle vara så
välvärd och vacker som möjligt.
Det skulle vara särskilt fina
granar i toppen ^{på den} vilka skulle
bildas liksom en krona (fyllt st.)

Skriv endast på denna sida!

5819

ACC. N:R.

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

Hjör Egestöm

Härad:

Löda Möre

Adress:

Byrågatan 70, Lund

Socken:

Vissefjärde

Berättat av:

Carl Olof Egestöm

Uppteckningsår:

1939

Född år

1879, Vissefjärde, Kalmus
Län.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

och Rå "mittel"grenen och ibland kunde det vara fem, vilket ju inte var Rå nogat.

För övrigt höjdes D. K. sögarar ^{färd} såtälla samt gör ved med mycket råvar. Got. vet betäcktes nämligen i köptids rummet med luktat granis, i somliga hem L. O. M. ädder i rummen, enbart för att det var jul. Ennå rättes vid dörrarna men dörrarna inte granat / endast vid begraving) — både vid stolar ingångar och köksgångar. De

granis på
golvet

Skriv endast på denna sida!

5819

ACC. N:R.

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

Kjell Fagerström

Härad:

Lödes Måne

Adress:

Haldagatan 7B, Lund

Socken:

Vissjöånde

Berättat av:

Carl Oscar Fagerström

Uppteckningsår:

1939

Född år

1879 i Vissjöånde, Kefve

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

finaste placeras givtoris vid stora
ingången och ändå upp till en 5 i 6
stycken. Man tog också hem s. k.
fämskävar. Dessa skulle nämli-
gen användas till den s. k. gyl-
bussen. Till denna använde man
vid detta tillfälle den bästa ve-
den, nämligen björkved, och fände
med näven och s. k. tåved (ved,
^{fäms} med mycket tåda) som man
för detta ändamål samlat ihop.
Vidare sålde man fällis i förs-
ket i särskilda s. k. räkensk.

Graver stogs i en

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5819

Landskap: Småland Upptecknat av: Kjell Fagerström
 Härad: Södra Måne Adress: Agadagatan 73, Lund
 Socken: Vissefräda Berättat av: Carl Oscar Fagerström
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1879 i Vissefräda, Kalmar län

10.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

gel in dagen före juleafton eller
 juleaftonsförmiddag. Den riktas i
 en fäst av klä, som man snick-
 lat ihop i form av ett kors, och
 målat grönt i likhet med fär-
 gen på granen. Man bögade klä-
 den "där" före juleafton i regel
 eller när på juleaftonsförmiddag
 (jfr. Briga socken). Ljus, vickat
 i hemmet, frättes så i granen
 medelst särskilda ljuskällare,
 d. k. grenljus ställdes i fönstret.
 Ljuskällarna var inte lika vris
 lagas eller så praktiska som

ljus.

5819

ACC. N:R.

Landskap: Smålands
 Härad: Södra Måne
 Socken: Vissefjärda
 Uppteckningsår: 1939

Upptecknat av: Kjell Fagerström
 Adress: Ågardsgatan 70, Lund
 Berättat av: Carl Oscar Fagerström
 Född år 1879 i Vissefjärda, Kalmars län.

LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

dess. De utgjordes av i synnerhet
 vinad stätkudd, i vars medre ända
 man för balansens skull fäste en
 äpple st. dyl. (fr. Berga socken).

Bland övriga julgran-
 prydnader märktes papperenka-
 lameller, försedda med olika
 bilder, t. ex. änglar, tomtar o.s.v.
 Dessa fördelades till barnen
 och var en valde sitt kä-
 skilda märke.

Vidare märktes s. k.
 papperenkar, som man flätade
 av papper i två olika färger (grönt

Julgran-
 prydnader.

ACC. N:R. 5819

Landskap: Småland
 Härad: Leds härad
 Socken: Vissefräde
 Uppteckningsår: 1939

Upptecknat av: Kjell Egerström
 Adress: Ågardsgatan 7 B, Lund
 Berättat av: Carl Oscar Egerström
 Född år 1874 i Vissefräde, Kungälv

18.
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

och röd, blått och gult). Dessa ^{konst} fylldes
 med kameller och nötk.

Man kunde även
 se rikliga mängder
 klippa långa gylanger av olika
 färger. När dessa ^{gylanger} drogs ut, kunde
 de de cū näst. De kändes
 pricksäckar och var vackert pry-
 ades för granen.

Vidare fanns det
 också äpplen i granen. Vid äpp-
 leskölden om hösten gömde man
 de rödaste till jul, och ut-
 gjorde cū vackert inslag i pry-
 delse sakerna i granen.

ACC. N:R. 5819

Landskap: Småland Upptecknat av: Kjell Engeström
 Härad: Tödsåsa Adress: Agardsgatan 70, Lund
 Socken: Vissefråda Berättat av: Carl Oscar Engeström
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1879 i Vissefråda, Kalmar län.

13.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Li hade granen
 också en smöliknande fäcke av
 "vadd" över sig, som avvecklades för-
 länade den en stämningsfullt
 intryck.

Julgranen hade
 också glittrande flaggor och
 stjärnor, såväl köpte man
 som förfärdigade själv, i det
 man målade dylika på papper,
 vilka sedan hängdes upp för
 att användas vid julen. Det var
 endast den svenska flaggan, som
 var representerad. I toppen på

5819

ACC. N:R.

Landskap: Småland Upptecknat av: Kjeru Lagerström
 Härad: Lödes Uäls Adress: Agardsgatan 70, Lund
 Socken: Vissefräda Berättat av: Karl Oscar Lagerström
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1879 i Vissefräda Ketmes län.

14.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

granen fäste man en stor svensk
 flagga. Vid avskedad av sadan
 använde man sig av en stor
 stjärna av glister eller en stor
 angelbild.

Aven pyppartruskob.
 barnas uttyjande en del av pypp-
 nadsakerna. De såväl bekades
 som förfäddigades av pyppet i o-
 lika färger: grönt, rött och vitt.

Däremot hinner inte
 kalmpipor i mitt hem, säger min
 far, ej heller talbotar som
 pyppnadsaker i granen som föi-

Skriv endast på denna sida!

5819

ACC. N:R.

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

Kerll Lagerström

Härad:

Torsås län

Adress:

Kungsgatan 7B, Lund

Socken:

Visebjörda

Berättat av:

Carl Oscar Lagerström

Uppteckningsår:

1939

Född år

1879 i Visebjörda, Kalmar län

15.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Källandet var i min moders i Ringe sockens. Inga prydnads saker köptes utom karameller och julgubbar. Dessa hade man ^{äventades} stående i fönstret eller hängande på väggen. Vidare köpte man också en eller annan plagg. Det var i regel kvinnorna som tillverkade de prydnaderna för grannen.

Tulgrans prydnaderna förvarades ibland i chipporjén, vare åt på samma plats. Bånen fingo äventades förvara en del av dem.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5819

Landskap: Småland

Härad: Södra Möre

Socken: Vissefjärde

Uppteckningsår: 1939

Upptecknat av: Kjell Egerström

Adress: Skånska gatan 73, Lund

Berättat av: Carl Olof Egerström

Född år 1879 i Vissefjärde, Kilmälar församling

16.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Man hade också en juls-
krans av tis på bålet bredvid grä-
nen.

Julbålet stod på
det mesta mitt på golvet men
i somliga hem också vid gaveln.
I en del hem var det så att
man hängde en stor vit gres-
duk i taket över julbålet. I
mitten av den hade man fäst
en krus av linsorisoner i mitten
av denna hade man lagt ett
stort, rött äpple och avveckl-
des äpplen i alla fyra hörnen.

Julbålet.

Skriv endast på denna sida!

5819

ACC. N:R.

Landskap: Småland
 Härad: Lötens län
 Socken: Vireggårds
 Uppteckningsår: 1839
 Upptecknat av: Kjell Augustin
 Adress: Ågäddsgatan 73 Lund
 Berättat av: Carl Oscar Augustin
 Född år 1879 i Vireggårds, Kalmar län.

17.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Vid jul hade man alltid i de du-
 kan på borden. Säremot färdkom-
 mo ej (någon) baddlöpare.

Isloken taler på ^{dagen}
 julaftonen, var arbetet slut. De
 sakade man sig tvättade sig och
 badade och tog på sig nya och nya
 kläder. Man skulle man "doppa i
 grytan."

Innan dopningen för-
 gäde läste far eller mor jul-
 evangeliet, en julpsalm sjöngs, och
 barnen läste en sin kort för. De
 som inte kunde någon sådan, frin-

Arbetet var
 slut 24.12
 julafton.

"Doppa i
 grytan."

ACC. N:R. 5819

Landskap: Småland
 Härad: Löda Möre
 Socken: Vissefräda
 Uppteckningsår: 1939

Upptecknat av: Hjeru Fagerström
 Adress: Nydagsgratan 7B Lund
 Berättat av: Erik Oscar Fagerström
 Född år 1879 i Vissefräda, Kalmar län

18.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

gr. Läs gemensamt: "Gud som ha-
 ver buren kår" eller "Löda Vår".
 De stodo då i en ring, med jul-
 granen i mitten, hållande i händerna.

Man skulle nu doppa
 i gryta. Julboedet stod dultat
 med alla sina läckheter: kanel-
 kan, syltar, ost m. m. m. m. Dopp-
 ningen gick så till, att man dopp-
 ade boedet i "spat" efter torkningen av ^{flötk} ^{1901. 1902.} ^{1903.} ^{1904.}
 Man gjorde sig så en glad och
 god måltid vid vilken givetvis
 också juldrickat och julsnapsen

ACC. N:R. 5819

Landskap: Småland
 Härad: Södra Åmne
 Socken: Vissefjärda
 Uppteckningsår: 1939

Upptecknat av: Nere Lagerström
 Adress: Agallagatan 7B Lund
 Berättat av: Carl Oscar Lagerström
 Född år 1879 i Vissefjärda, Kalmar län.

19.
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

spelade en ingalunda obetydlig
 roll.

Det var så sed, att man
 inte skulle duka bort maten på
 juleaftonskvällen, för att den skul-
 le vara till hands åt tomten.

Vid eventuella besök
 i hemmet.
 Pån juleaftonsmorgon t. o. m. tjezon-
 dag kneel gällde det, att ingen
 fick ofägnad gå därifrån. S. o. s.
 den besökande skulle bjudas
 på mågöl. Man fick inte, som
 det hette, "läsa ut" julen.

Men, inte bra mot

Bordet
 skulle stå da-
 vat för trun-
ten julamatt.

5819

ACC. N:R.

Landskap: Småland
 Härad: Västra Västman
 Socken: Vissefjärda
 Uppteckningsår: 1839

Upptecknat av: Kjell Fagerström
 Adress: Ågärdagatan 713, Lund
 Berättat av: Carl Oscar Fagerström
 Född år 1879 i Vissefjärda, Kalmx
 Carr

20.

LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

sina medmänniskor visade man stäi-
 re värlighet och hjelmötesgäende
 utan även för djuren ville man
 göra jul. I skymningen, julafton-
 nen, gick man ut i lodugrunden
 och stallet, och de utfodrades då
 med det bästa foderet. Fäsen
 fingo applöva och acklora i. st. f.
 björklöv. I. o. m. grisen gynnades
 med en julmat.

julaftonen skulle
 man ej heller ha nedullat
 för fjäskan. Inga julelamps
 tändes alltså från denna dag och

ACC. N.R. 5819

Landskap: Småland Upptecknat av: Kjell Lagerström
 Härad: Föder Möre Adress: Ågardsgratan 7 B, Lund
 Socken: Visselgården Berättat av: Carl Olof Lagerström
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1879 i Visselgården, Kalmus
 län

och under Lela Selgen, inte ens
 i köket eller i ledugården. Utom
 under julstämman är inte mer än
 en ljus - på matbordet - tänd.

F. ö. upplystes rummet av den
 färdigt smaltade s. k. julbussen,
 som också gick under namn av Häng-
 vedbuss, vilken användes för att
 baka ved s. k. julved, är vad
 som annars var fallet.

Utomstämmande pläga-
 de understundom gå omkring, jult-
 aftonskvällen, och titta i fönstren.
 Man hade nämligen den tron, att

Skriv endast på denna sida!

21.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Julbussen.

Se i fönstren

Gå utgång

Föl. Ej utgång

18.11.

5819

ACC. N:R.

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

Hjell Lagerström

Härad:

Föderö

Adress:

Kyrkogatan 73 Lund

Socken:

Vissefjärde

Berättat av:

Carl Oscar Lagerström

Uppteckningsår:

1939

Född år

1879, Vissefjärde, Kalmar län

Man då skulle säga, om någon
skulle dö under det nya året.
Man ^{en} ~~skulle~~ nämligen då lurudlös.

För julaftonsmorgnens
låde så också juleklappsutdelning.
De som ombesörjdes emellertid
inte av någon förtä, utan i sitt
hem, såga min fader, delades
de ut av mor. De utgjordes
tyvis av färdigsydda kläder till
barnen, och böcker, dessa sist-
nämnda bestod i regel av bibel
eller psalmbok till dem av bar-
nen, som skulle böja "läsa".

Skriv endast på denna sida!

22.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVjuleklapps-
utdelning.

5819

ACC. N:R.

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

Kjell Egerström

Härad:

Västmanland

Adress:

Sjögadegatan 70, Lund

Socken:

Vinsjö

Berättat av:

Carlson Egerström

Uppteckningsår:

1899

Född år

1879 i Vinsjö, Västmanland

23.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

d. v. s. konferens. En präst-
 och kortade på den tiden fyra
 d. v. s. i vät mynt unge-
 för (7) och fyra skjutet under
 en överklädde (18) i högen och
 delades ut vid middagen. Det var
 frimaskydda och Lemvärde ^{staden} inte
 så pressade men starka. Byg-
 na var alltså knäpiga med knäpiga
 på hö eller vät, varför man ej
 behövde använda kängslen. Vid
 julmiddagen var man vanligen
 inklädd i de nya kläderna, man fäst.
 Man gick så till

Skriv endast på denna sida!

5819

ACC. N:R.

Landskap: Småland
 Härad: Västra Västman
 Socken: Vissefjärda
 Uppteckningsår: 1939

Upptecknat av: Kjell Lagerström
 Adress: Skolgatan 7B, Lund
 Berättat av: Bertil Oscar Lagerström
 Född år 1879 i Vissefjärda, Halland

24.

LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

Rångs tidigt på kvällen vid sek-
 sju - tiden. För att också rymma jul-
 dagsmorgnen och gå till "oktan".
 Denne följade nämligen sedan
 kl. fyra och många hade lång
 väg att gå, en fjärdingsväg, ja,
 t. o. m. en mil.

Innan man emel-
 ledigt "gick och såg" på jul-
 aftonskvällen strökte man askan
 gammal och fin i den stora, gryn-
 na risen som var vanlig på
 den tiden. Tyktes då ^{på juldagsmorgnen} ändå att
 fotsteg, och detta var vidtatt u-

Tycker av
 julaskan

5819

ACC. N:R.

Landskap: Småland
 Härad: Tödes lään
 Socken: Vissefråde
 Uppteckningsår: 1889

Upptecknat av: Kjell Fagerström
 Adress: Söndergatan 73 Lund.
 Berättat av: Carl Oscar Fagerström
 Född år 1879 i Vissefråde, Kalm.
 Öst.

25.

LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

fåt betydde det, att någon skulle
 dö i familjen. Var det däremot vänt
 inåt hade det den betydelse
 att det skulle bli tillökning
 i familjen. Var det ett likt för-
 slag gällde det ett barn, ett
 stort däremot en vuxen. Att det
 lade stor vikt på den si-
 den, först vi inte minst här-
 var, och min mor påstod sig
 ha sett förslag i asken,
 säga min fader. För den mer
 följande beedde naturligtvis en-
 tydlig föreställning hufvudsakligen

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5819

Landskap: Småland Upptecknat av: Karl Egerström
 Härad: Södra Möre Adress: Agadsgatan 7B, Lund
 Socken: Vissefråda Berättat av: Karl Oren Egerström
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1879 i Vissefråda, Kalmar län

26
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

skönt men vi de gamla hade
 dröjt, dåsom hade nog intet
 tvivel.

Tidigt på juldagsmör-
 gren var det snö i vår till jul-
 okten. Då denna som nämnts, i min
 hemförsamling väjdes sedan kl. fy-
 ra ^{primoronen} i vår säga min
 fader vid två tiden, ja, 4.0.m.
 kl. tre på söndagen, då vi
 hade lång vår till kyrkan. Man
 samlades ofta i stora skolor, och
 då det annu var mörkt, då man
 begav sig i vår, och vintern mest-

Julottan.

ACC. N:R. 5819

Landskap: Småland Upptecknat av: Hjelle Fagerström
 Härad: Söders Möre Adress: Styngs gatan 73, Lund
 Socken: Vassefjärds Berättat av: Carl Oscar Fagerström
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1879 i Vassefjärds, Kalmars län

dels stång med höga diivar ut-
 med vigarna, plögde man lysa
 sig fram medelst s. k. julbloss
 som man förfärdigat av för-
 ved. De utgjordes av fjurstic-
 kor av ungefri för metris längd,
 vilka man bundit samman med
 björkridjor. Dessa stickor lade
 man så tjänt något för att
 de skulle brinna bra. Så vint-
 rarna i leget var goda, bruka-
 de man också städa sin kyr-
 ken, i synnerhet då de, som
 lade särskilt lång väg. Man bit-

ACC. N:R. 5819

Landskap: Småland Upptecknat av: Hjers Fagerström
 Härad: Töres härad Adress: Stadsgatan 70, Lund
 Socken: Vissefrids Berättat av: Carl Oskar Fagerström
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1899 i Vissefrids, Kalmus län

28.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

dades ofta långa ständar ^{avslutade} i
 och varje ständ hade ^{sitt} jul-
 bloss. Dessa julbloss var en god
 vägledning och hjälpte många en-
 skam vandra, som i den tjuga
 snön hade svårt att ^{finna} sig fram
 och förvickas svåra förändringar ^{siktade} hit-
 ta igen. Framkommer till kyr-
 kan samlade man alla resterna
 av julbloss i en hög och lät dem
 brinna ut.

Julgranen skulle all-
 tid vara tänd, när man gick
 till och från julstaden. Den var

5819

ACC. N:R.

Landskap: Småland Upptecknat av: Hjell Eagerström
 Härad: Tödes härad Adress: Bygdesgatan 7 B, Lund
 Socken: Vinsjö församling Berättat av: Carl Oren Eagerström
 Uppteckningsår: 1879 Född år 1879 i Vinsjö församling, Kasma

29.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

belägen vid ^{det} fönster som vore ett ögon-
 skulder synas av de förbipas-
 serande. Fönstren skulle därför
 vara mera uppmärksade, men man
 gick till en fönsterram, och
 lade färd i vägen för fönstret.

Också angående bågarna
 så h. fyra och pågick en tim-
 mer. Omedelbart därpå tog
 lögmännen sin båg och kunde
 till h. syn.

De, som hade lång
 väg till kyrkan, samlades i de
 s. h. kyrkstallarna under mellan

ACC. N:R. 5819

Landskap: Småland Upptecknat av: Hjertt Lagerström
 Härad: Söders Måre Adress: Stångbygatan 7B, Lund
 Socken: Vissefråda Berättat av: Carl Oscar Lagerström
 Uppteckningsår: 1889 Född år 1879 i Vissefråda, Kållebo förs.

Liden eller hos någon bekant. Där
 inmundigade man ^{vanligtvis i kyrkstallarna} den medhavda
 matsäcken, bestående av ost och
 bröd och risgrynspannkaka. Gubbe-
 nar sköjde ner maten med den
 s. k. kyrksugen som de hade med
 sig i s. k. lommeflaskor. Man
 tog en och två sugen var och an-
 vände sig av "fotlös" glas. De som
 fick vandra från den ene till
 den andre. Det var liksom
 tradition, att det skulle vara
 utan fot. I annat fall läggs
 foten s. o. m. av.

5819

ACC. N:R.

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

Kjell Lagerström

Härad:

Västmanlands län

Adress:

Svandagatan 7B, Lund

Socken:

Västmanlands län

Berättat av:

Carl Olof Lagerström

Uppteckningsår:

1939

Född år

1879 i Västmanlands län

31.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Kyrkmanen förvarades
i s. k. Låskåp som även gin-
gs under namn av bledingså-
kan, och var försedd med lock
och hade en klapp i kanten och
en kanttag mitt i locket.

Var "lyalig" hade
sina särskilda spår för sina
krutar.

Kyrkmanen var så
fulla av folk att även gängen
och vapenhusen var fullpackade.
I kyrkan var så ljusen tända. Vid
en dylikt tillfälle uppläddes

Skriv endast på denna sida!

5819

ACC. N:R.

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

Hjelle Fagerström

Härad:

Väders härad

Adress:

Hjells gatan 7B Lund

Socken:

Vissefjärda

Berättat av:

Paul Oscar Fagerström

Uppteckningsår:

1889

Född år

1899 Vissefjärda, Rydman
Län.32.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

även de barn, som bodde nära kyrkan, av kyrkväktaren att hjälpa till (med) att tända ljusen. Ljusen på altaret och predikstolen tändes inte förrän prästen kom. När kyrkordet så ^{skulle} lämnas kyrkan, ordnade man så att de som hade särskilt lång väg hem för att äldre, och f.ö. så många som ständens rynde, fick skjuts hem. De hade sig folket på ingen under (dess) julstorfärd. Och det, att det skulle bli begravningsdag.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5819

Landskap: Småland Upptecknat av: Hjell Fagerström
 Härad: Träde Måre Adress: Agardsgatan 70, Lund
 Socken: Vissefräde Berättat av: Hjalmar Fagerström
 Uppteckningsår: 1839 Född år 1879 i Vissefräde, Kalmar län

32.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Det gällde så att kära så fort
 dem som möjligt, ty den ^{föreställningen färdig} så den, som kom
 först, fick först inbjud. Det
 blev därför en formig kyrkostämning,
 och var man redan hemma i dag-
 gryningen.

Ända till trettondagen, ja, t.o.m.
 ännu längre vistades familjer i
 stillhet, utom annandagen. Då
 kommo de ungdomar som varit
 med på det ^{"glädans"} arbetet, med
 släkten o. d., dessa skulle nu
 traktas. Själva julkalaset

julkalas

ACC. N:R. 5819

Landskap: Småland Upptecknat av: Hjelle Segerström
 Härad: Södra Möre Adress: Ågärds gatan 7B, Lund
 Socken: Vissefräda Berättat av: Carl Olof Segerström
1839 Född år 1879 i Vissefräda, Helmså
län

34,
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

bäijade annars inte följt det.
 fondagen. Under dessa besök
 fingo pojkarne se sin bror,
 de som ^{som} förs- verna, en bröd
 en syte. Dessa besök kalla-
 des "att gå älsång". Någon
 annan älsång i likhet med
 den som följde i min
 moders hembygd, Byge socken,
 följde inte berättat min
 fader, efter vad han kan er-
 inna sig. Men den följde
 ningen följde däremot, att
 de döda hade julotta i kyr-

De dödas julotta

ACC. N:R. 5819

Landskap: Småland Upptecknat av: Kjell Fagerström
 Härad: Tödes Ulöse Adress: Ågäldsgatan 7D, Lund
 Socken: Vinsjöfjärda Berättat av: Carl Oscar Fagerström
 Uppteckningsår: 1879 Född år 1879 i Vinsjöfjärda, Kalmars län.

35.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Kan, innan julottan hos oss
 väjade, betänka den vidare.

Bland gästliga-
 re sedan en föreställning i
 den, som var förknippad med
 nyårsdagen. Det var då en all-
 män sed, att man skedigt
 på morgonen skulle äta upp
 ett äpple, innan något an-
 nat förtädes. Man hade näm-
 ligen den föreställningen, att
 man dåigenom skulle för-
 lora frisk hela året. Det utde-
 lades på morgonen av hus-

Nagi på
 nyårsdagen

5819

ACC. N:R.

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

Nils Lagerström

Härad:

Törebäcks

Adress:

Storgadsgatan 7B, Lund

Socken:

Vinsjöfjärde

Berättat av:

Nils Oskar Lagerström

Uppteckningsår:

1889

Född år

1879 i Vinsjöfjärde, Katarina län

36.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

modern. Man hade stor omsorg
att man skulle få en dylik,
så fort han eller hon vaknade,
på morgonen. För dem, som vid
utdelningen ännu inte var vak-
na, "de" man det under ^{dags}kvällen
vacknade. För att de genast
skulle ha det till hands vid
uppvaknandet.

Tiden gång emellan-
tid i väg och en kom ^{framåt} den dag
de gästen skulle vänta ut. Men
dess följnaren skulle julgans-
plunderingen äga rum. De mör-

julgans-
plundering

Skriv endast på denna sida!

5819

ACC. N:R.

Landskap: Småland
 Härad: Södra Måre
 Socken: Vinsjöfjärde
 Uppteckningsår: 1937

Upptecknat av: Nils Fagerström
 Adress: Rydgatan 7B, Lund
 Berättat av: Carl Olof Fagerström
 Född år 1879 i Vinsjöfjärde, Kalmar län.

LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

måste grannarna gingo till va-
 sanden. Man dansade då kring
 granen och gjorde alla slags lekar.
 Julgranens plundringen åtföljdes av
 ett litet bankuler. Man bjöd
 då på kaffe eller kokt mjölk,
 som var mera vanligt. — samt al-
 la sorters julbröd: julgubbar, jul-
 lästar, lystrar m. m. m. m. So-
 ra julgranens plundringen försiggin-
 go i regel i samband med att
 granen togs ut och ägde antas
 vanligtvis vara tjugondag Knut.
 Då var nämligen granen ut.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5819

Landskap: Småland Upptecknat av: Hj. Fagerström
 Härad: Söderåläne Adress: Ågadegatan 7B, Lund
 Socken: Vissefrids Berättat av: Carl Olof Fagerström
 Uppteckningsår: 1889 Född år 1879 i Vissefrids, Kyrkby, Småland

38.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Men brände in regel upp den
 med detsamma. Håvade hade
 man den sedan, all man tur-
 sade för den vanligtvis så
 länge den brann. Håvade ville
 man ge i julen en ständig av-
 slutning, by denna högtid-åskedades
 av höj som lig, fruktig eller
 rik ung eller gammal. Men
 kunde, all det var något stort
 med den. Men traditionen, se-
 den i boken, förknippade di-
 med, fingor därför ej försom-
 mas, utan ville man låta den stänga ^{sig}!